

Днес, 1 февруари, в България официално се отбелязва Деня на признателност и почит към жертвите на тоталитарния комунистическия режим.

Жертвите ще бъдат почетени с панихиди на различни паметни места в страната, а в София с поклонение пред Мемориала на жертвите на комунизма край НДК от 11 часа. Тази година се отбелязва 75-годишнина от кървавото събитие.

Защо на 1 февруари?

На 1 февруари 1945 г. са произнесени присъдите на Първи и Втори състав на т. нар. Народен съд, организиран от правителството на ОФ, по нареждане на Георги Димитров от Москва. С присъдите през 1945 г. на смърт без право на обжалване са осъдени тримата регенти – княз Кирил Преславски (брат на покойния цар Борис III), проф. Богдан Филов и ген. Никола Михов, 22-ма министри, 67 депутати от 24-то Народно събрание, 47 генерали и висши офицери и 8 царски съветници.

Този ден се отбелязва официално в България от 2011 г. насам. Тогава правителството на ГЕРБ с премиер Бойко Борисов утвърди датата по предложение на президентите Желю Желев (1990-1997) и Петър Стоянов (1997-2002) по идея на българския емигрант, журналист и общественик Дими Паница.

В мотивите си Министерският съвет посочва, че „1 февруари 1945 г. е денят, в който

Георги Димитров за „народния съд”: Никой не трябва да бъде оправдан! Никакви съображения за

Написано от Христо Христов
Събота, 01 Февруари 2020 08:28

посрещат смъртта регенти, депутати, офицери, министри, общественици, жертви на Първи състав на т. нар. Народен съд. Той става знаков за нашата история, защото поставя началото на кървавите репресии срещу българския народ”.

По указания на Георги Димитров от Москва

Присъдите на „народния съд” срещу политическия и военен елит на България от февруари 1945 г. са предварително определени в проценти по указания от Москва. В навечерието на заседанието на Първи съдебен състав Вълко Червенков, член на ръководството на БРП (к) рапортува на Георги Димитров, който по това време е депутат в съветския парламент и се намира в СССР, с телеграма, писана на руски език:

„Присъдата ще бъде изпълнена в четвъртък, 1 февруари. От състава на депутатите предлагаме да се осъдят на смърт до седемдесет процента!”

Георги Димитров, ръководил на Международния отдел на ЦК на Всесъюзната комунистическа партия (болшевики), обаче проявява невиждани в политиката реваншизъм и отмъстителност, като нарежда:

„Никой не трябва да бъде оправдан! И никакви съображения за хуманност и милосърдие не трябва да играят каквато и да е роля!”

Висшите ръководители на компартията в София, с които той води постоянна връзка по този въпрос, са Трайчо Костов и Вълко Червенков.

Присъдите на Първи и Втори съдебен състав са обявени на 1 февруари 1945 г. към 16 часа, а държавното радио предава на живо. Свикан е митинг и площадът около Съдебната палата е пълен с множество, който скандира „смърт”.

Най-масовото произнасяне на смъртни присъди

Така датата 1 февруари 1945 г., когато страната е под съветска окупация, влиза в историята на България с най-масовото произнасяне на смъртни присъди над политици.

Присъдите са изпълнени същата нощ. Осъдените са откарани с камиони край Софийските гробища в Орландовци, където са разстрелвани един по един, а трупите са бутани в яма от бомбардировките.

Зарити са със сгурия, по-късно отгоре е направено бунище. Протокол от екзекуцията няма. Осъдените са лишени и от възможността да прегърнат за последно родители, деца и съпруги. А близките – от човешкото право да оплачат и погребат своите мъртви.

Мащабите на политическото „правосъдие”

При подготовката на процесите близо 30 000 са арестуваните, като над 10 000 от тях са подсъдими.

За протичането на съдебните процеси са създадени 13 върховни съдебни състава и 125 обикновени състава, действащи в страната. Първи върховен състав съди на бившите министри, регенти и царски съветници, а Втори върховен състав – народните представители от 25-то Народно събрание (1940-1944).

„Народеният съд” издава общо 9550 присъди в 135 съдебни процеса. На смърт са осъдени общо 2730 души, а 305 получават доживотен затвор. Около 200 души от осъдените на смърт са избити още преди провеждането на съдебните процеси.

Конфискувани са над 200 предприятия, както и огромен брой недвижими имоти и вещи. Изселени са 4325 семейства на близки на осъдени, като броят на членовете им възлиза на близо 12 000 души.

През 1996 г. Върховният съд отменя присъдите на Първи и Втори съдебен състав като се мотивира с редица процесуални нарушения и незаконосъобразност. Десетки други присъди също са отменени от съда с тези мотиви по реда на прегледа на надзора по молби на близки на жертвите.

Едно от най-жестоките престъпления на БКП

Жестоките присъди на „народния съд“ са изброени сред престъпленията на комунистическия режим в приетия през 2000 г. от Народното събрание Закон за обявяване комунистическия режим в България за престъпен.

През 2012 г. президентът Росен Плевнелиев стана първият действащ държавен глава, който участва в специална тържествена церемония на 1 февруари пред Мемориала на жертвите на комунизма с отдаване на военни почести.

Това, за съжаление, не се превърна в приемственост и традиция. До момента настоящият президент Румен Радев и вицепрезидент Илияна Йотова, издигнати от БСП, не са се ангажирали с Деня за Деня на признателност и почит към жертвите на тоталитарния комунистическия режим.